

ТКАЧУК Людмила Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту
Вінницький національний технічний університет, Україна
ORCID: 0000-0001-9770-7851
e-mail: ludatkachuk2017@gmail.com

КРАУС Олександра Олександрівна

студентка факультету менеджменту та інформаційної безпеки
Вінницький національний технічний університет, Україна
ORCID: 0009-0005-4731-7691
e-mail: oleksandrakraus@gmail.com

**ВПЛИВ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ НА РИНОК
СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ**

Стаття присвячена аналізу впливу повномасштабного вторгнення росії на ринок страхування в Україні та окреслює головні виклики, з якими зіткнулася галузь під час війни. Під час роботи над дослідженням було виявлено зміни, що відбулися у сегментах страхування життя, майна, автотранспорту та медичних полісів. Військові дії спричинили масове руйнування інфраструктури, падіння економічної активності та зниження платоспроможності населення й бізнесу, що суттєво вплинуло на ринок страхування. Страхові компанії були змушені адаптувати свої продукти під нові реалії, водночас збільшуючи обсяг страхових виплат, зокрема у сфері страхування майна та життя, через високий рівень збитковості.

Окрема увага приділяється ролі державного регулювання в підтримці страхового ринку. Уряд впровадив законодавчі зміни для зменшення тиску на страхові компанії та спрощення умов для їхньої діяльності. Зазначено також міжнародну підтримку, що дозволила українським страховикам зберегти фінансову стійкість, особливо через перестраховання та залучення ресурсів від міжнародних фінансових організацій. Було також спрогнозовано можливі сценарії відновлення ринку страхування після завершення бойових дій. Серед основних перспектив відновлення ринку визначається зростання попиту на страхові продукти, особливо у сегменті страхування майна, бізнесу та життя. Також підкреслюється важливість інтеграції українського страхового ринку з європейським, що відкріє нові можливості для інвестицій, покращення страхових послуг та технологій.

У статті акцентується увага на довгострокових наслідках війни для страхового ринку України та можливостях його розвитку в умовах післявоєнної відбудови. Важливим елементом післявоєнного відновлення стане не лише повернення ринку до довоєнних показників, а й впровадження нових страхових продуктів, спрямованих на захист від нових ризиків, включаючи природні катастрофи та кіберризик.

Ключові слова: ринок страхування; страхові компанії; управління ризиками; страхування; державне регулювання; міжнародна підтримка; економічні виклики; відновлення ринку.

JEL classification: D53; D81; E44; G22; G52
DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2024.3.34.44>

**1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У
ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК
ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ
ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ**

Ринок страхування в Україні зазнав суттєвих змін унаслідок повномасштабного вторгнення, що почалося в 2022 році. Військові дії спричинили масові руйнування

інфраструктури, зниження економічної активності та значні демографічні зміни, що призвело до виникнення нових ризиків для страхових компаній та клієнтів. У цих умовах постає важливе завдання дослідити вплив війни на страхову галузь, виявити її основні виклики та розробити стратегії адаптації для підтримки функціонування ринку. Це питання є актуальним як з наукової, так і з практичної точки зору, оскільки страховий ринок відіграє важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності та соціальної захищеності.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Останні дослідження у сфері страхування в Україні здебільшого стосуються фінансових аспектів діяльності страхових компаній в умовах економічної кризи, викликані війною, а також аналізу ризиків, пов'язаних з бойовими діями. Публікації акцентують увагу на нових викликах для галузі, таких як зростання ризиків неплатоспроможності клієнтів, проблеми перестраховування та відсутність страхового покриття для військових ризиків. Серед останніх наукових праць, присвячених даній темі, слід відзначити праці таких авторів: Бондар О., Длугопольський О., Жилякова О., Клапків Ю., Корват О., Кучерівська С., Маслій О., [1-7]. Водночас багато питань, пов'язаних з довгостроковими наслідками війни для різних сегментів страхового ринку, залишаються недостатньо вивченими.

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Незважаючи на певні напрацювання у дослідженні впливу війни на страхову галузь, залишаються невирішеними питання щодо перспектив відновлення ринку після завершення бойових дій, адаптації страховиків до нових реалій та впровадження нових страхових продуктів. Також важливо розглянути роль державної підтримки та міжнародної допомоги у відновленні страхового ринку, що досі не отримало належної уваги у наукових колах.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою цієї статті є всебічне дослідження впливу повномасштабного вторгнення на ринок страхування в Україні, визначення основних викликів, з якими стикається галузь, та аналіз можливих шляхів її відновлення і розвитку в післявоєнний період.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Військове вторгнення російської федерації в Україну в лютому 2022 року стало не лише глобальною геополітичною кризою, але й суттєвою економічною катастрофою, що торкнулася різних секторів національної економіки. Одним з найбільш вразливих і водночас критичних секторів, що зазнав істотних змін, є ринок страхування. Ця стаття присвячена комплексному аналізу впливу повномасштабного вторгнення на український страховий ринок, а також обґрунтуванню основних наукових результатів, отриманих в рамках дослідження.

Важливо зазначити, що ринок страхування в Україні до початку війни був у процесі поступового відновлення та розвитку. Страхові компанії розширювали свої портфелі послуг, поліпшували якості обслуговування клієнтів і впроваджували нові продукти на ринку. Однак з початком воєнних дій ситуація кардинально змінилася. По-перше, різке загострення політичної і економічної нестабільності створило нові ризики, які раніше не були властиві українському ринку страхування. По-друге, безпосереднє впливання бойових дій на економічну інфраструктуру і соціальну сферу спричинило зростання кількості страхових випадків і, як наслідок, збільшення виплат.

До початку повномасштабного вторгнення в 2022 році економіка України знаходилась у складному стані, але демонструвала ознаки відновлення після тривалого періоду нестабільності. Основні характеристики економічних умов до війни включали:

- економічний ріст: українська економіка відновлювалась після кризи 2014 року та повільно зростала, ВВП країни також збільшувався, хоча і не до рівня 2014 року;
- реформи та модернізація: Україна проводила ряд реформ у сфері державного

управління, боротьби з корупцією, а також модернізації інфраструктури та енергетики;

– фінансова стабільність: на момент початку війни, рівень інфляції був помірним, а валютний курс стабільнішим у порівнянні з попередніми роками;

– зовнішня допомога: країна отримувала фінансову підтримку від міжнародних організацій та партнерів, що допомагало стабілізувати економічну ситуацію;

– інвестиції: хоча інвестиційний клімат залишався складним через ризики та непередбачуваність, спостерігались певні позитивні сигнали в окремих секторах економіки.

Розпочате у лютому 2022 року повномасштабне вторгнення росії суттєво змінило економічну та фінансову ситуацію в Україні. Основні зміни включають:

– зниження ВВП: економічний ріст різко сповільнився, а в деяких випадках спостерігалось значне зниження ВВП через руйнування інфраструктури, втрату контрольованих територій та зниження виробничих потужностей;

– дестабілізація валютного ринку: вартість гривні відчула тиск через зростання невизначеності та втрату частини економічної бази, проте Національний банк України вживав заходів для стабілізації валютного курсу;

– інфляція та ціни: відзначався значний ріст цін на основні продукти харчування та товари, що викликаний як зниженням виробництва, так і зростанням вартості імпортованих товарів;

– фінансування війни: бюджет країни значно збільшив витрати на оборону та безпеку, що потребувало додаткових фінансових ресурсів, в тому числі міжнародної допомоги та кредитів;

– зміни в зовнішній торгівлі: торговельні шляхи зазнали перерв, а експорт і імпорт значно знизилась, особливо у випадку з товарами з прифронтових або окупованих територій;

– вплив на бізнес і підприємництво: велика частина малих і середніх підприємств постраждала від зниження споживчого попиту, зниження виробничих можливостей та проблем з постачанням;

– реконструкція та відновлення: початок війни спровокував необхідність відновлення

інфраструктури, що потребує значних фінансових витрат і міжнародної допомоги.

Таким чином, економіка України зазнала серйозних потрясінь і трансформацій після початку повномасштабного вторгнення, що мало довгострокові наслідки для економічної стабільності та розвитку країни.

До початку повномасштабної війни, станом на лютий 2022 року, ринок страхування України демонстрував позитивні тенденції розвитку, хоча і мав свої особливості та виклики.

Основні показники ринку страхування 2022 року:

– Станом на 30.06.2022 загальний обсяг активів страховиків у порівнянні з початком року (до військової агресії), майже не змінився (+2,2%) і склав 65,7 млрд. грн. Страховий ринок продемонстрував помірний приріст прийнятних активів (+2,2%) а у компаній, що звітують – зросли дещо більше (+3,2%). При цьому, за вказаний період кількість страховиків скоротилася – з 155 (01.01.2022) до 142 (01.07.2022) (рис. 1, 2). З липня 2020 року кількість компаній у ризиковому сегменті скоротилась з 195 до 103 (16.11.2023).

– Протягом останнього кварталу 2023 року валові премії з ризикового страхування зменшилися порівняно з III кварталом на 2%, однак зросли на 17% порівняно із показниками IV кварталу 2022 року. Розмір премій у ризиковому страхуванні зріс, що вказувало на підвищення інтересу до страхових послуг серед населення та бізнесу. Проте, загалом спостерігалось поступове зменшення кількості страховиків у секторі через їх невідповідність новим вимогам.

Структура ринку:

1. Основні види страхування:

– Ризикове страхування: охоплювало такі основні продукти, як автострахування (КАСКО, ОСЦПВ), медичне страхування, страхування майна та відповідальності. Найбільшу частку займало автострахування, особливо продукти ОСЦПВ та «Зелена картка» (рис. 3).

Протягом останніх трьох місяців ринок страхування життя також демонструє відновлення показників діяльності, обсяги ринку страхування життя також відновлюються.

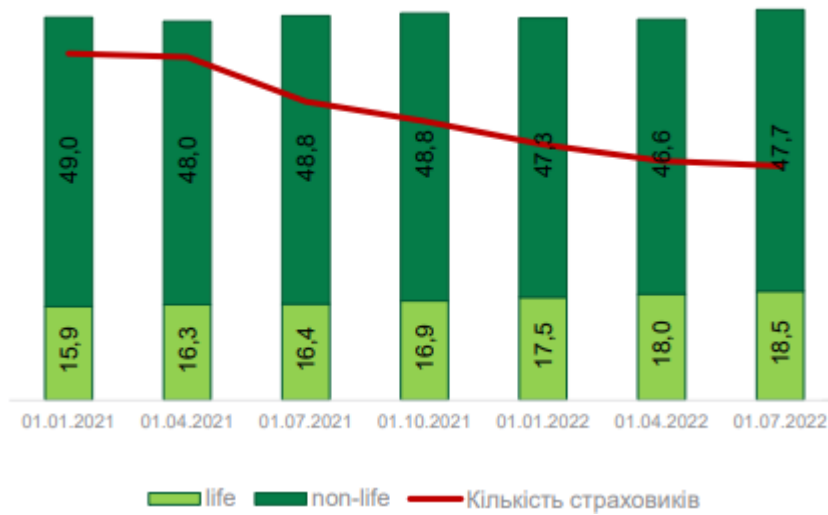

Рис. 1. Обсяг активів та кількість страхових компаній, млрд грн [8]

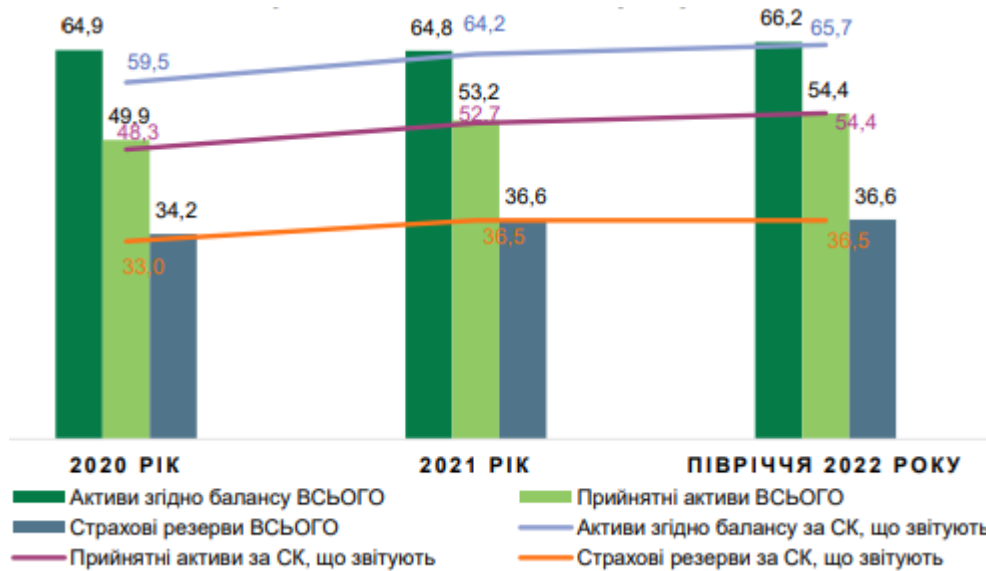

Рис. 2. Обсяг активів, прийнятних активів та резервів страхових компаній, млрд грн [8]

Рис. 3. Страховий портфель за I півріччя 2022 року за видами страхування [8]

Відновлення обсягів ринку страхування життя спостерігаються як у страхових преміях (-21% у порівнянні із початком війни (-57%), так і у страхових виплатах, де має місце вихід на обсяги аналогічного періоду попереднього року (-52% та - 65% проти +6% та +10% у страхових виплатах та виплатах викупних сум відповідно). Під час дії військового стану компанії зі страхування життя накопичують ліквідність, одночасно інвестуючи у військові облігації.

2. Ключові гравці:

– На ринку домінували великі страхові компанії, які збільшували свою частку завдяки зростанню активів та розширенню клієнтської бази. Зокрема, 10 найбільших страховиків (табл. 1) займали значну частину ринку [9].

3. Обсяги ринку:

– Щодо ризикового страхування, то у 2021 році обсяги премій поступово зростали, але після початку війни у 2022 році вони значно скоротилися. Починаючи з середини 2022 року ринок почав відновлюватися, а до кінця 2023 року обсяги премій досягли значного зростання. Для страхування життя Премії залишалися стабільними у 2021 році, із падінням на початку 2022 року. Відновлення було повільнішим, але у 2023 році також спостерігається зростання (рис. 4).

– У ризиковому страхуванні рівень виплат залишався високим (35-40%), вказуючи на значні збитки. У страхуванні життя виплати зросли до 25% у 2023 році, що свідчить про підвищені ризики, але меншу напругу порівняно з ризиковим сегментом.

До початку війни український ринок страхування демонстрував стійке зростання, особливо в сегменті страхування життя та автострахування, проте мав виклики, пов'язані з збільшенням виплат і зростанням збитковості.

Під час повномасштабної війни страховий ринок України зіткнувся з численними викликами, які суттєво вплинули на його роботу та стабільність. Основні виклики включали:

1. Руйнування інфраструктури та економічна нестабільність. Військові дії призвели до значних руйнувань критичної інфраструктури, зокрема житлових будинків, заводів, підприємств та транспортної мережі. Це, своєю чергою, вплинуло на збільшення

кількості страхових випадків та зростання виплат за страховими полісами, особливо в сегменті страхування майна та транспорту. Паралельно із руйнуванням інфраструктури, економічна нестабільність поглиблювалася через падіння ВВП, зменшення доходів державного бюджету, інфляцію та скорочення бізнес-активності.

2. Втрата платоспроможності населення та бізнесу. Через війну значна частина населення втратила джерела доходу, а багато бізнесів припинили свою діяльність або скоротили операції. Втрата платоспроможності означала зниження попиту на страхові продукти та збільшення кількості розірваних договорів страхування. Люди й компанії просто не мали можливості оплачувати страхові поліси, що безпосередньо вплинуло на зменшення премій, які отримували страхові компанії.

3. Підвищені ризики для страхових компаній. Повномасштабне вторгнення значно підвищило ризики для страхових компаній, особливо в сегментах страхування майна, транспорту та життя:

– страхування майна: ризики пошкодження або повного знищення будівель і споруд стали реальністю через регулярні обстріли та військові дії;

– страхування транспорту: ризики втрати або пошкодження автомобілів, вантажівок, залізничного транспорту;

– страхування життя: через постійну загрозу життю громадян внаслідок військових дій, актуальність страхування життя зросла, проте ризики для страховиків стали критично високими. Ці фактори призвели до зростання виплат і збитковості страхових компаній, ускладнивши їхню фінансову стабільність.

4. Відсутність доступу до деяких регіонів країни. Окуповані території, а також регіони, де відбувалися активні бойові дії, стали недоступними для страховиків. Це створило серйозні проблеми у здійсненні оцінки збитків, врегулюванні страхових випадків та наданні страхових послуг. Крім того, страхові компанії не могли продовжувати свою діяльність у цих регіонах, що призвело до втрати частини ринку.

5. Проблеми з перестрахуванням на міжнародних ринках. Міжнародні перестраховики під час війни почали обережніше ставитися до українських ризиків, через що багато вітчизняних

страхових компаній зіткнулися з труднощами у перестрахованні своїх зобов'язань на глобальних ринках. Вартість перестраховання значно зросла, а в окремих випадках деякі міжнародні перестраховики взагалі

відмовлялися від співпраці з українськими компаніями через високі ризики. Це послабило фінансову стійкість страховиків, які раніше залежали від перестраховання для управління своїми ризиками.

Таблиця 1

Рейтинг страхових компаній з капіталу за 9 місяців 2023 року

№	Страхова компанія	Власний капітал	Сплачений статутний капітал
1	ARX	2 089 352	261 975
2	УНІКА	1 633 390	155 480
3	ІНГО	1 158 579	305 543
4	PZU УКРАЇНА	1 026 942	19 407
5	ТАС СГ	894 034	102 000
6	УНІВЕРСАЛЬНА	680 885	192 700
7	АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ	599 831	255 600
8	ВУСО	590 319	274 145
9	УСГ	577 714	278 659
10	ОРАНТА	473 868	159 000

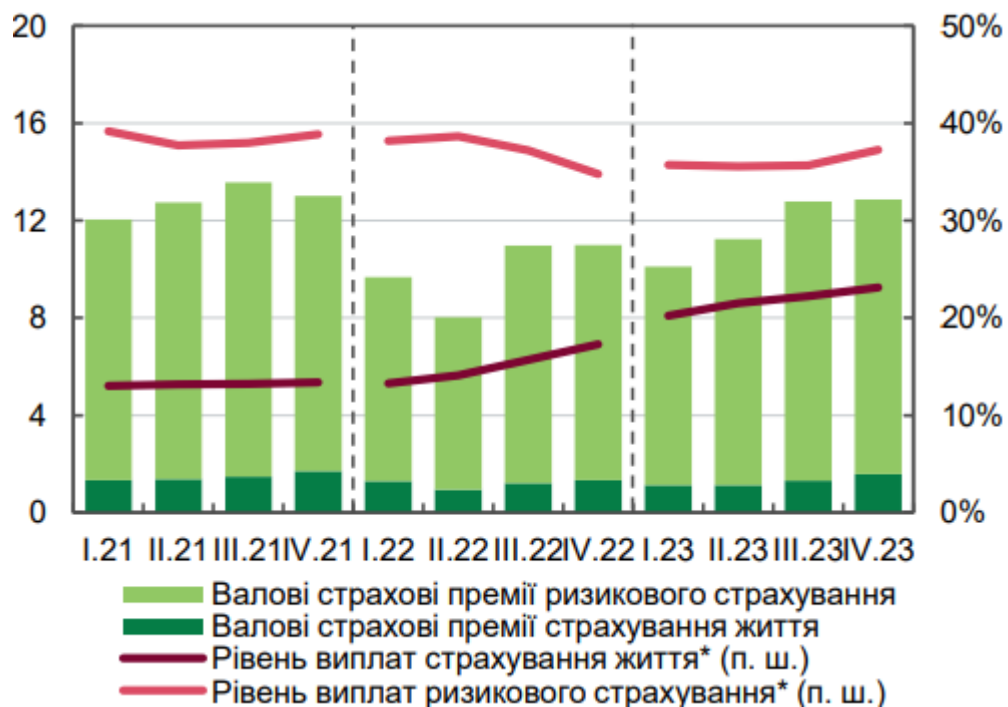

Рис. 4. Премії та рівень виплат за видами страхування, млрд грн [10]

Таким чином, війна поставила страховий ринок України перед безпрецедентними викликами, які вимагають адаптації, пошуку нових стратегій та підтримки від держави й міжнародних партнерів.

Повномасштабне вторгнення росії в Україну суттєво вплинуло на ринок

страхування, зокрема на його ключові сегменти: страхування життя, майна, автострахування та медичне страхування. Військові дії, економічна нестабільність та міграція населення призвели до значного падіння попиту на страхові послуги, підвищення ризиків для компаній та

зростання страхових виплат. У цьому контексті кожен сегмент ринку стикається з унікальними викликами, що потребують адаптації стратегій страхових компаній:

1. Страхування життя:

– Зниження попиту через міграцію населення та втрату доходів. З початком повномасштабної війни в Україні відбувалася масова міграція населення як за межі країни, так і всередині. Це призвело до зниження попиту на страхування життя, оскільки люди, які виїхали за кордон або втратили стабільні доходи, відмовлялися від страхових полісів. Втрата джерел доходів зробила страхові внески непосильними для багатьох громадян, особливо в умовах економічної нестабільності.

– Підвищення ризиків для страхових компаній у зв'язку зі смертністю та травмами. Війна призвела до значного зростання смертності та травматизму серед населення. Для страхових компаній це означало різке збільшення виплат за договорами страхування життя, що поставило під загрозу їхню фінансову стійкість. Компанії стикалися з необхідністю перегляду умов полісів та підвищення тарифів, що додатково впливало на зниження попиту.

2. Страхування майна:

– Масштабні руйнування житлових і комерційних об'єктів. Військові дії спричинили масштабні руйнування житлових і комерційних об'єктів у багатьох регіонах України. Це стало великим викликом для страхових компаній, оскільки їм довелося мати справу з численними страховими випадками, пов'язаними з пошкодженням або знищенням будівель. Стихійні руйнування через військові дії виходять за межі стандартного страхового покриття, що вимагало від страховиків перегляду умов і порядку виплат.

– Як страхові компанії реагують на збитки через військові дії. Багато страхових компаній вимушено призупинили виплати за договорами майнового страхування, якщо руйнування були спричинені військовими діями, оскільки це зазвичай не охоплюється типовими страховими полісами. Інші компанії почали вводити спеціальні умови або винятки, що регулюють виплати в таких випадках. Водночас компанії стикалися з

труднощами у проведенні оцінки збитків через відсутність доступу до деяких регіонів.

3. Автострахування:

– Зниження кількості автострахових полісів через втрату транспортних засобів. Велика кількість транспортних засобів була знищена або пошкоджена внаслідок бойових дій. Через це значно зменшилася кількість активних автострахових полісів, оскільки багато людей втратили свої автомобілі або виїхали за межі України. Зокрема, попит на страхування ОСЦПВ та КАСКО помітно знизився.

– Виклики для врегулювання страхових випадків. Страхові компанії зіткнулися з труднощами у врегулюванні страхових випадків, пов'язаних з пошкодженням або втратою транспортних засобів. Основні виклики полягали у відсутності доступу до регіонів, де відбувалися бойові дії, а також у неможливості отримати точну інформацію щодо обставин втрати автомобіля. Це ускладнило процедури підтвердження страхових випадків і відповідно затримувало виплати.

4. Медичне страхування:

– Зміни в медичному страхуванні в умовах збройного конфлікту. Війна призвела до значних змін у системі медичного страхування. Окрім звичайних медичних випадків, страхові компанії мали реагувати на збільшену кількість травм, поранень та хронічних захворювань через бойові дії. Додатковим фактором стало масове переміщення населення, що потребувало адаптації страхових програм для тих, хто тимчасово чи постійно перебував за межами свого регіону або країни.

– Попит на медичні страхові послуги серед переселенців та військових. Через військові дії значно зріс попит на медичні страхові послуги серед внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та військових. Переселенці часто потребували медичного обслуговування в нових регіонах, що стимулювало розвиток спеціальних страхових програм для них. Водночас, надання медичних послуг військовим і постраждалим від бойових дій стало ключовим викликом для системи медичного страхування, що вимагало залучення державних програм та міжнародної допомоги.

З початком повномасштабного вторгнення росії в Україну ринок страхування зіткнувся з безпрецедентними викликами. В умовах військових дій і економічної нестабільності, необхідність ефективного державного регулювання стала критично важливою для забезпечення стабільності та функціонування страхового ринку. Уряд і регуляторні органи були змушені вжити ряд законодавчих і фінансових заходів для підтримки страхових компаній, забезпечення їх ліквідності та зменшення негативних наслідків війни.

Законодавчі ініціативи щодо підтримки ринку страхування. Під час війни український уряд впровадив ряд законодавчих ініціатив для підтримки страхового ринку. Основні ініціативи включають:

1. Адаптація законодавства: Прийнято законодавчі акти, які дозволяють страховим компаніям гнучкіше адаптувати свої продукти до нових умов, зокрема в частині страхування військових ризиків. Від 2024 року в Україні набрав чинності новий закон «Про страхування» [11].

2. Спрощення регуляторних вимог: з метою полегшення навантаження на страхові компанії знижено вимоги до резервування та фінансової звітності, що допомагає забезпечити їх ліквідність.

3. Підтримка національного страховика: Уряд ініціював законодавчі зміни, що сприяють розвитку державних страхових програм для забезпечення критичних інфраструктур і соціальних об'єктів.

Державні гарантії та компенсації для страхових компаній. У відповідь на кризу уряд запровадив кілька форм підтримки для страхових компаній:

1. Гарантії державних виплат: введені програми гарантують часткове покриття страхових виплат за певними ризиками, що дозволяє зменшити фінансове навантаження на компанії.

2. Компенсаційні програми: Уряд розробив механізми компенсації частини витрат страхових компаній, пов'язаних із збільшенням кількості страхових випадків та зниженням доходів.

Ці заходи сприяють підтримці фінансової стабільності страхового ринку в умовах війни і забезпечують його функціонування в умовах підвищених ризиків.

Міжнародні фінансові організації відіграли важливу роль у стабілізації страхового ринку України під час війни. Організації, такі як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), надали фінансову допомогу та кредитні ресурси для підтримки української економіки, включаючи страхову сферу. Ці кошти використовувалися для забезпечення ліквідності страхових компаній, компенсації витрат на страхування військових ризиків і підтримки реформ у страховому секторі. Крім того, міжнародні організації надали технічну допомогу у вдосконаленні регуляторної політики та управлінських практик у страхуванні.

Інтеграція українського страхового ринку з європейським ринком є важливим стратегічним напрямком для довгострокового розвитку. Розширення співпраці з європейськими страховими компаніями та регуляторами може принести Україні доступ до нових інвестицій і технологій, покращити стандарти обслуговування клієнтів і підвищити рівень фінансової стабільності. Однак для успішної інтеграції Україні необхідно продовжувати адаптацію свого законодавства до європейських норм і стандартів, а також удосконалювати інфраструктуру та посилювати довіру до ринку.

Після завершення бойових дій в Україні очікується значне зростання попиту на страхові продукти. Це зростання буде зумовлене потребою в захисті від відновлених економічних ризиків, таких як відновлення майна, бізнесу та життя. Очікується, що українці стануть більш уважними до страхування після досвіду війни, що підвищить попит на страхування нерухомості, автотранспорту, життя та здоров'я.

Відновлення ринку створить численні можливості для інвесторів та нових гравців. В Україні можуть з'явитися нові страхові компанії, що принесуть інноваційні рішення та підвищать конкуренцію. Інвестори також матимуть шанс вкласти кошти в розвиток нових продуктів і технологій, таких як цифрові страхові рішення та платформи для дистанційного обслуговування клієнтів.

У післявоєнний період можливий розвиток нових напрямків страхування, що передбачає:

– страхування від природних катастроф: потреба в захисті від стихійних лих може стати актуальною, особливо якщо війна спричинила зміни в екологічній ситуації;

– страхування кіберризиків: зростання цифровізації та загроз кібербезпеки вимагатиме нових видів страхових продуктів;

– страхування для відновлення бізнесу: підприємства, що відновлюються після війни, матимуть потребу в страхових рішеннях для покриття ризиків, пов'язаних із відновленням діяльності.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Загалом, відновлення ринку страхування в Україні має великі перспективи, зокрема завдяки зростанню попиту на страхові послуги, новим можливостям для інвесторів та розвитку нових страхових продуктів. Ринок

страхування України до початку війни демонстрував позитивну динаміку, зростання обсягів премій і стабільну фінансову ситуацію. Війна суттєво вплинула на ринок, спричинивши збільшення страхових випадків і потребу в державній підтримці, включаючи законодавчі ініціативи та фінансові гарантії. Міжнародна допомога також була важливою для стабілізації ситуації та інтеграції з європейським ринком.

Після завершення бойових дій очікується зростання попиту на страхові продукти, нові можливості для інвесторів і розвиток нових напрямків страхування. Подальші дослідження мають зосередитися на аналізі довгострокових тенденцій, ефективності державної підтримки, інтеграції з європейським ринком і розвитку нових страхових продуктів для забезпечення стабільності і зростання ринку в умовах поствоєнної відбудови.

Література

1. Бондар О. О., Шевченко А. В. Система соціального страхування України в умовах війни. *Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів*: матеріали IV Всеукраїнської наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених. м. Миколаїв, 18-19 квіт. 2023 р. / Миколаїв. нац. агр. ун-т. Миколаїв, 2023. С. 21-23.
2. Хропонюк Д. О., Длугопольський О. В. Сучасні проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. С.118–126. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/131>
3. Жилякова О. В., Якимов Г. О. Проблеми фінансового забезпечення соціального страхування в умовах війни. *Фінансова архітектура та сценарії конкурентних моделей розвитку*: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 17 листопада 2023 р./ Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2023. С. 37-39.
4. Клапків Ю. М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку: монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38485/1/Klapkiv.pdf>
5. Корват, О. В. Концептуалізація державного регулювання ринку страхових послуг. *Ефективна економіка*. № 9. 2015. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4310>
6. Калугарь А., Кучерівська С. Особливості взаємодії учасників страхування в період війни. *Економіка та суспільство*. № 46. 2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2022>
7. Маслій О.А., Полив'яна Т.П. Виклики економічній безпеці страхового бізнесу в умовах воєнного стану *Економічна безпека: держава, регіон, підприємство* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., 17 трав. 2023 р. Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2023. С. 54–57.
8. Огляд стану страхового ринку. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/
9. Огляд небанківського фінансового сектору. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-berezen-2024-roku>
10. Рейтинг страхових компаній України з капіталом. URL: <https://insurancetop.com/top/uanonlife/capital>
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки розвитку малого та середнього підприємництва : Закон України від 15.12.2020 р. № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#n2315>

References

1. Bondar O. O., Shevchenko A. V. (2023) Systema sotsial'noho strakhuvannya Ukrayiny v umovakh viyny [The system of social insurance of Ukraine in the conditions of war]. *Transformatsiya strakhovoho rynku ukrayiny v svitli suchasnykh ekonomichnykh vyklykiv* [Transformation of the Ukrainian insurance market in the light of modern economic challenges], IV Vseukrayins'ka naukovo-praktychna konferentsiya zdobuvachiv vyshchoyi osvity ta molodykh uchenykh [All-Ukrainian Science and Practice. Conference], Mykolayiv, April 18-19, pp.21-23.
2. Khroponyuk D. O., Dluhopol's'kyy O. V. (2023) Suchasni problemy ta perspektyvy rozvytku strakhovoho rynku Ukrayiny [Modern problems and prospects for the development of the insurance market of Ukraine]. *Innovation and Sustainability*. No. 1. pp. 118–126.
3. Zhylyakova O. V., Yakymov H. O. (2023) Problemy finansovoho zabezpechennya sotsial'noho strakhuvannya v umovakh viyny [Problems of financial provision of social insurance in conditions of war]. *Finansova arkhitektonika ta stsensariyi konkurentnykh modeley rozvytku* [Financial architecture and scenarios of competitive development models], Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiya [International scientific-practical conference], Kharkiv, November 17, pp.37-39.
4. Klapkiv Yu. M. (2020) *Rynok strakhovykh posluh: kontseptual'ni zasady, tekhnichni innovatsiyi ta perspektyvy rozvytku* [Market of insurance services: conceptual foundations, technical innovations and prospects for development]. Ternopil' : TNEU.
5. Korvat O. V. (2015) Kontseptualizatsiya derzhavnoho rehulyuvannya rynku strakhovykh posluh [Conceptualization of state regulation of the insurance services market]. *Efficient economy*. No 9.
6. Kaluhar' A., Kucherivs'ka S. (2022) Osoblyvosti vzayemodiyi uchasnykiv strakhuvannya v period viyny [Peculiarities of the interaction of insurance participants during the war]. *Economy and society*. No. 46.
7. Masliy O. A., Polyv'yana T. P. (2023) Vyklyky ekonomichnyy bezpetsi strakhovoho biznesu v umovakh voyennoho stanu [Challenges to the economic security of the insurance business in the conditions of martial law]. *Ekonomichna bezpeka: derzhava, rehion, pidpryyemstvo* [Economic security: state, region, enterprise], VII Mizhnarodna naukovo- praktychna konferentsiya [International scientific-practical conference], Poltava, May 17, pp. 54–57.
8. National Bank of Ukraine (2022), Overview of the state of the insurance market, available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/
9. National Bank of Ukraine (2024), Overview of the non-banking financial sector, available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-berezen-2024-roku>
10. INSURANCETOP (2024), Rating of insurance companies of Ukraine with capital, available at: <https://insurancetop.com/top/uanonlife/capital>
11. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine «On amendments to some legislative acts of Ukraine regarding state support for the development of small and medium-sized enterprises, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#n2315>

Abstract

TKACHUK Liudmyla, KRAUS Oleksandra **Impact of a full-scale invasion on the insurance market in Ukraine**

The article is dedicated to analyzing the impact of Russia's full-scale invasion on Ukraine's insurance market and outlines the main challenges faced by the industry during the war. The study revealed significant changes in the life, property, auto, and health insurance segments. The military actions led to widespread infrastructure destruction, a decline in economic activity, and a decrease in the purchasing power of both individuals and businesses, which significantly affected the insurance market. Insurance companies were forced to adapt their products to the new realities while simultaneously increasing payouts, particularly in the property and life insurance sectors, due to high loss rates.

Special attention is given to the role of government regulation in supporting the insurance market. The government implemented legislative changes to reduce pressure on insurance companies and simplify the conditions for their operations. International support is also highlighted, which helped Ukrainian insurers maintain financial stability, especially through reinsurance and access to resources from international financial organizations. Additionally, potential recovery scenarios for the insurance market after the end of hostilities were forecasted. Among the key recovery prospects is the expected growth in demand for insurance products, particularly in the property, business, and life insurance segments. The importance of integrating Ukraine's insurance market with the European market is also emphasized, which will create new opportunities for investment, improve insurance services, and enhance technology.

The article highlights the long-term effects of the war on Ukraine's insurance market and the possibilities for its development during post-war reconstruction. The recovery process will involve not only restoring the market to pre-war levels but also introducing new insurance products aimed at protecting against emerging risks, including natural disasters and cyber risks.

Keywords: *insurance market; insurance companies; risk management; insurance; government regulation; international support; economic challenges; market recovery.*

Стаття надійшла до редакції 26.08.2024 р.

Бібліографічний опис статті:

Ткачук Л. М., Краус О. О. Вплив повномасштабного вторгнення на ринок страхування в Україні. *Innovation and Sustainability*. 2024. № 3. С. 34-44.

Tkachuk L., Kraus O. (2024) Impact of a full-scale invasion on the insurance market in Ukraine. *Innovation and Sustainability*, no. 3, pp. 34-44.

